

потрібного товару необхідної якості в потрібному місці, в потрібний час, в потрібній кількості і з мінімальними витратами.

Література:

1. Рогожкина Н.В. Использование логистических систем на промышленных предприятиях [Электронный ресурс] / Н.В. Рогожкина. – Режим доступа: <http://www.m-economy.ru/art.php?nArtId=2040>.

ПРОБЛЕМА ПРИЙНЯТТЯ ІНВЕСТИЦІЙНИХ РІШЕНЬ В УМОВАХ РИЗИКУ

Татара А.С.

Державний ВНЗ «Національний гірничий університет»

В сучасних умовах господарювання пріоритетним завданням для України є розвиток інвестиційної діяльності, спрямований на створення привабливого інвестиційного середовища, та суттєвого нарощування обсягів інвестицій. Необхідність захисту економічної безпеки інвесторів фондового ринку в Україні вимагає створення такого фінансового інституту, як Фонд гарантування інвестицій на фондовому ринку [1]. Фінансово-господарська діяльність будь-якого підприємства в умовах ринкової економіки характеризується певним рівнем невизначеності, а отже, і певним рівнем ризику.

Хоча проблема найбільш раціонального вибору мала місце завжди, та за останні роки вона стала гострішою. Це пов'язано з більш інтенсивною зміною факторів навколишнього середовища і скороченням часу прийняття рішень, великим числом альтернативних варіантів вибору, результати здійснення яких важко спрогнозувати, скороченням часу, протягом якого прийняте рішення залишається правильним.

Крім того, причиною також є підвищення складності прийняття рішень, їх залежності від попередніх і наступних рішень, причин їх прийняття і наслідків. Що ж стосується прийняття інвестиційних рішень, необхідність визначення методів оцінки ризику зумовлюється сучасним станом економіки України, рівнем інфляції та невизначеністю багатьох факторів, що можуть вплинути на рішення інвесторів.

На сьогодні існують фундаментальні розробки з питань інвестування економіки в умовах невизначеності та ризику. Це зумовлено тим, що інвестиції зачіпають найглибші основи господарської діяльності, визначаючи процес економічного зростання в цілому. Вагомий внесок у вивчення цієї проблеми зробили такі видатні вітчизняні вчені як Ахламов А.Г., Бланк І.А., Гойко А.Ф., Губський Б.В., Козаченко А.В., Майорова Т.В., Нейкова Л.І., Пересада А.А., Поддєрьогін Г.М., Черваньов Д.М., Череп А.В. та іноземних Балабанов В.С., Берне В., Бірман ГЛ., Кейнс Дж.М., Ковальов В.В., Ліпсіц І.В., Марковіц Г., Массе П., Міллер М., Модільяні Ф., Хавранек П.М., Шарп В. та інші.

У цій роботі розглянуті дослідження методів оцінки ризику в умовах невизначеності та інфляції при прийнятті інвестиційних проектів.

У зв'язку з тим, що викладено вище, необхідно:

- визначити сутність ситуації невизначеності та ризику;
- проаналізувати основні методи оцінки ризику інвестиційних проектів та визначити найефективніший серед них.

Переважає більшість дослідників окресленої проблеми говорять про те, що ризик і невизначеність – однакові поняття, і різниці між ними практично немає. Тим не менше ці категорії не тотожні, хоча й тісно взаємопов'язані. Невизначеність – брак інформації про ймовірних майбутніх подіях. Це свідчить про неповноту і неточність інформації в умовах реалізації проекту [2]. Наслідком цієї ситуації є поява ризику. Під ризиком розуміють ситуацію, в якій люди не знають точно, що трапиться, але уявляють ймовірність кожного з цих фіналів. Причому, одна і та ж ситуація для однієї людини може бути ситуацією ризику, а для іншого – невизначеності, і вона дуже легко може перейти з одного виду в інший. Будь-які бізнес-процеси піддаються впливу невизначених факторів, і тому поняття «невизначеність» має величезне значення в теорії і практиці прийняття рішень. Можливий вплив цих факторів на бізнес-процеси повинно враховуватися в процесах прийняття рішень, навіть незважаючи на недолік необхідної для цього інформації.

Прийняття рішень в умовах невизначеності засноване на тому, що ймовірності різних варіантів розвитку подій невідомі. У цьому випадку суб'єкт керується, з одного боку, своїм ризиковим перевагою, а з іншого – критерієм вибору з усіх альтернатив за складеною «матриці рішень». Прийняття рішень в умовах ризику ґрунтується на тому, що кожній ситуації розвитку подій може бути задана ймовірність його здійснення. Це дозволяє зважити кожне із значень ефективності та вибрати для реалізації ситуацію з найменшим рівнем ризику.

Ризик інвестиційного проекту є мірою невпевненості в одержанні очікуваного рівня доходності при реалізації даного проекту. Метою аналізу проектних рішень є надання оцінки всім видам ризиків і визначення можливих шляхів їх зниження. Труднощі при прийнятті інвестиційних рішень зумовлені значною мірою невизначеності майбутніх умов, в яких буде реалізовуватися проект; можливою суперечливістю порівняльних оцінок декількох проектів, коли за одним із показників ефективності проектів кращим буде один проект, а за іншим показником більш кращим інший.

На прийняття інвестиційних рішень впливає таке економічне явище як інфляція – загальне підвищення цін. Коли росте інфляція, реальна вартість сподіваних грошових потоків падає. Якщо інвестор не врахує ризик інфляції, то чутливість внутрішньої ставки доходу проекту (*IRR*) та чистого приведенного доходу (*NPV*) можуть бути штучно завищені. Таким чином, в процесі аналізу інвестиційного проекту, варто врахувати інфляцію, корегуючи або грошові потоки за проектом, або ставку дисконту. Рішення про проведення оцінки в умовах невизначеності приймається лише в тому випадку, якщо існують серйозні сумніви відносно життєдіяльності інвестиційного проекту.

При проведенні аналізів проектних ризиків необхідно [3]:

- виявити ризики проекту;
- оцінити ризики;

- визначити чинники, що впливають на них;
- знайти шляхи скорочення ризику;
- врахувати ризики при оцінці доцільності реалізації проекту і способу його фінансування.

Причинами виникнення проектних ризиків є:

- нестабільність наявної економічної ситуації, умов інвестування та використання прибутку; несприятливі політичні умови в країні;
- зовнішньоекономічний ризик;
- неповність і неточність інформації проекту;
- мінливість ринкової кон'юнктури;
- природні катаклізми;
- виробничо-технологічні аварії тощо.

Проектні ризики бувають зовнішні та внутрішні, передбачувані і непередбачувані. При аналізі ризиків необхідно виділити групу ризиків, які можуть бути застраховані, а значить, і відшкодовані, якщо вони будуть мати місце. Оцінка ризику здійснюється на різних фазах проекту: передінвестиційній та інвестиційній. Розрізняють якісну і кількісну оцінку ризику, але не існує універсального методу, що дозволяє провести повний аналіз і дати оцінку ризику інвестиційного проекту. Кожний з методів володіє своїми перевагами і недоліками.

Для інвестиційних рішень характерна спрямованість на перспективу, передбачення якої пов'язано з невизначеністю, а отже, і ризиком. Важлива роль під час прийняття інвестиційного рішення відводиться оцінці їх ефективності та ступеню ризику. У той же час не слід забувати, що досить багато залежить і від інтуїції, досвіду та підприємницького таланту особи, що приймає ці рішення.

Таким чином, в умовах економічної нестабільності, яка характерна для ринкового середовища, наукове обґрунтування та прийняття ефективних рішень щодо реального інвестування є важливою умовою стійкого розвитку підприємства. Аналіз проектних ризиків та визначення шляхів їх зниження є найважливішим етапом підготовки проектів.

Література:

1. Мошенець Е. Кабмін створює Фонд гарантування інвестицій / Е. Мошенець // Інвестиційна газета. – 2011. – №32 – С.10.
2. Смоляк С.А. Оценка эффективности инвестиционных проектов в условиях риска и неопределенности (теория ожидаемого эффекта): моногр. / С.А. Смоляк. – М.: Наука, 2002. – 182 с.
3. Проектний аналіз: навч. посібник / Рижиков В.С. та інші. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 384 с.

Науковий керівник: д.т.н., професор *Пономаренко П.І.*, Державний ВНЗ «Національний гірничий університет».